

УДК 372

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-1-39-174-180

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАСАДАХ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ

Корякіна Ірина Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: kdo_gnpu@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-4534-0303

Труш Ірина Анатоліївна

аспірант кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: irynatrush2017@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9152-6352

У статті розкрито теоретичні та методичні аспекти впливу вільного вибору образотворчих завдань на розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку. Визначено і обґрунтовано педагогічні умови розвитку дитячої творчості. Репрезентовано комплекс занять для дітей старшого дошкільного віку на основі вільного вибору образотворчих завдань та експериментально перевірено ефективність їх впливу на розвиток дитячої творчості. Заняття побудовані з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, їхнього інтересу на основі інтеграції різних видів образотворчої діяльності, різних технік і способів зображення.

Ключові слова: дитяча творчість, вільний вибір, образотворчі завдання, інтерес, інтеграція.

Постановка проблеми. Реформування дошкільної освіти актуалізує проблему розвитку дитячої творчості. Дошкільний вік – єдиний період життя, коли творчість може стати природним способом життя людини. Це обумовлює потребу і доцільність створення сприятливих умов стимулювання і спрямування творчого потенціалу кожної дитячої особистості, що передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок, якостей особистості і здатностей до їх практичного застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку дитячої творчості, творчих здібностей цікавили багатьох видатних психологів і педагогів, які розглядали різні її аспекти та пріоритетні напрями. Особливе значення надавалось саме стимулюванню творчих задумів та їх реалізації (Д. Богоявленська, А. Брушлінський, Л. Виготський, В. Давидов, О. Запорожець, О. Леонтєв, М. Поддяков, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, В. Кудрявцев та інші). Психолого-педагогічні дослідження Т. Казакової, Т. Комарової, Н. Ветлугіної, В. Котляра, В. Моляко, Л. Шульги та інших дозволяють відзначити необхідність та можливість розвитку художньо-творчих здібностей у старшому дошкільному віці.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити вплив системи занять із зображувальної діяльності на розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку, в основу яких покладено вільний вибір образотворчих завдань дітьми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливими складовими розвитку дитячої творчості у закладі дошкільної освіти є самопізнання, самонавчання дітей через діяльність, націлення їх на прийняття самостійних рішень у повсякденному житті.

О. Леонтєв стверджує, що творчість – це знаходження адекватного принципу або способу вирішення проблеми, завдання. В. Кудрявцев пояснює творчість як взаємодією суб'єкта з об'єктом, яка виступає у вигляді суперечності. О. Тихомиров стверджує, що творчість включає не тільки правила та операції її реалізації, а й своєрідні структурні одиниці (потреби, мотиви, установки, цілі тощо). Нові структурні утворення з'являються у процесі вирішення творчої проблеми. Тож творчість розглядається як людська діяльність вищого рівня у процесі пізнання і перетворення навколишнього природного та соціального світу, в результаті чого змінюється й сама людина, форми і способи її мислення, особистісні якості: вона стає творчою особистістю [1; 3; 4]. Дослідники Дж. Гілфорд, Е. Торренс виділяють основні характеристики творчості: оригінальність – здатність по-новому, нестандартно розв'язувати проблеми, що в дошкільному віці проявляється в різних видах діяльності дітей та в їхніх іграх; семантична гнучкість – словесна гнучкість мислення проявляється у дітей як підвищена чутливість до мовлення, як мовленнєва творчість – утворення нових слів, рим абощо; образна адаптивна гнучкість як найтиповіша форма прояву творчості в дошкільному віці – здатність дитини виділяти функції об'єкта таким чином, щоб побачити в

ньому нові можливості; стихійна гнучкість – здатність знаходити різноманітні ідеї у дещо обмеженій ситуації [5].

Формування власної творчості, творчого потенціалу починається з самого дитинства. Але постає проблема у виявленні та забезпеченні сприятливих умов для творчого розвитку, самореалізації, творчого ставлення до реального світу, його предметів та явищ. Тому формування творчої особистості повинно здійснюватися на основі особистісно-орієнтованої моделі виховання. При цьому існуючі форми організації творчої діяльності майже не сприяють формуванню та розвитку творчих здібностей дитини, пригнічуючи при цьому бажання творити. Тому педагогу, насамперед, слід приділяти велику увагу природним задаткам дитини, підтримувати її творчі починання, допомагати реалізувати їх, стимулюючи при цьому бажання дитини робити по-своєму, надаючи вільний вибір методів, прийомів, способів виконання завдання [6, 14].

Під задатками Б. Теплов розуміє анатомо-фізіологічні особливості мозку. О.Ковальов і В. Мясіщев пояснюють їх як фізіологічні та психологічні особливості людини, зумовлені індивідуальними особливостями будови мозку. К. Платонов відносить до задатків і психічні процеси, О. Бодальов – психічні функції. Задатки є неодмінним атрибутом здібностей. Визначивши здібності як індивідуально-психологічні особливості індивіда, науковці наголошують, що вони не можуть бути вродженими. Такими можуть бути тільки анатомо-фізіологічні особливості, тобто задатки, які лежать в основі розвитку здібностей [7; 8; 9]. Тож успіхи дитини у певній діяльності зумовлені комплексом відповідних здібностей, які можуть проявлятися по-різному, зокрема як загальні інтелектуальні здібності; конкретні досягнення; спілкування та лідерство; творчість і продуктивна діяльність; художньо-образотворчі здібності; психомоторні здібності. Таке розрізнення дозволяє ще у дошкільному віці виявити ті конкретні нахили, уподобання, які пов'язані з закладеними природою задатками. Творчі, можливості дитини невичерпні. Розкрити та реалізувати їх – складне завдання, яке стоїть перед вихователями.

Ідеї необхідності розвитку творчого потенціалу дітей дошкільного віку знайшли відображення в нормативних документах нашої держави: Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законі України «Про освіту», Законі «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти [12, 13]. Спираючись на це відповідні завдання ставлять перед педагогом і програми навчання, виховання та розвитку дитини в розрізі образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. Однак програми відображають різні підходи авторів до визначення завдань і змісту образотворчої діяльності дітей та керівництва нею, співвідношення навчання і творчості в розвитку здібностей [2; 10; 11].

Ці завдання вимагають від вихователя переорієнтуватись у виборі методів організації занять з різних видів діяльності дітей: перейти від репродуктивних методів до продуктивних (творчих, дослідницьких). Реалізувати ці завдання надає можливість творчість.

Залучаючи дошкільників до творчої діяльності, вихователь реалізує не тільки завдання естетичного виховання, а й більш глобальні – розвиває інтелектуально-творчий потенціал дітей. Вони ефективніше оволодівають мистецтвом створення художнього образу, коли педагог інтегрує різні види образотворчої діяльності, при цьому надає кожній дитині право вибору. Поступово діти вчаться самостійно комбінувати різні способи зображення і матеріали.

Свобода була і залишається однією з найважливіших життєвих цінностей людського життя. Теорію «вільного виховання» як течію в педагогіці характеризують індивідуалізм і категоричне заперечення суворої регламентації всіх сторін життя й поведінки дитини. Її ідеалом є вільний, необмежений розвиток сил і здібностей кожної дитини, повне розкриття індивідуума. Відомі педагоги та науковці говорили, що вільне виховання має на меті такі ідеї та принципи: головним завдання педагогів та батьків – віра в творчі здібності дитини; зосередження вихователя на тому, щоб дитина могла здобути власний досвід, на основі якого відбуватиметься розвиток її особистості; освітньо-пізнавальна діяльність і потреби в систематичній самоосвіті і самовихованні; педагог повинен бути товаришем дитині при організації освітньо-виховного середовища для прояву нею своїх творчих можливостей [15].

Концепція вільного виховання заснована на принципі природного розвитку дитини. Розбудова процесу вільного виховання потребує створення певних організаційних умов, серед яких: створення альтернативи вільного вибору способів самовираження та самореалізації кожного учасника педагогічного процесу; залучення кожної дитини до активної діяльності; вільний вибір завдань та способів їх виконання.

Необхідною умовою цього є активність вихователя на занятті, при підготовці до нього, під час самостійної діяльності дітей, а також активність самих дітей.

Розвиток творчих здібностей дошкільників на засадах вільного виховання можливий за таких умов: моделювання педагогічного процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей; інтеграція різних видів діяльності дітей; розвиток у дітей спостережливості, збагачення словника, навчання різних технік і способів зображення; ознайомлення дітей з етапами творчого пошуку; забезпечення всіма

необхідними матеріалами для самостійної образотворчої діяльності дітей; використання продуктів дитячої образотворчої діяльності для подарунків рідним, прикрашання інтер'єру приміщення закладу дошкільної освіти, виставок, ігор тощо, а також при формуванні інтересу. Успішне протікання зображувальної діяльності та формування зацікавленості до неї передбачає створення таких умов: забезпечення заняття різноманітними художніми матеріалами для зображувальної діяльності; підбір наочного матеріалу (твори образотворчого мистецтва, ілюстрації з книг та ін.); обладнаний куточок (центр) для самостійної зображувальної діяльності.

Це підготує ґрунт для формування зацікавлення і сприятиме створенню в дітей позитивного ставлення до діяльності. Значною мірою цьому сприятиме різноманітність форм проведеної попередньої роботи: спостереження і вивчення предметів і явищ навколишньої дійсності; читання художньої літератури; розглядання творів образотворчого мистецтва; цілеспрямований перегляд лялькових спектаклів, прослуховування музичних творів; проведення аналізу дитячих робіт, виконаних на попередніх заняттях; створення перед заняттями і на занятті проблемних ситуацій; підготовка матеріалу до заняття, попереднє обговорення теми, розподіл обов'язків для виконання колективних робіт тощо; надання дитині свободи вибору задуму, способів та матеріалів для роботи.

Метою констатувального етапу дослідження було визначення рівня розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку в процесі вільного вибору образотворчих завдань.

Дітям було запропоновано три заняття із зображувальної діяльності, а саме: із малювання (тема «Казкові птахи»); з ліплення (тема «Персонаж улюбленої казки»); з аплікації (тема «Осіній натюрморт»). Метою кожного заняття було виявлення вміння дітей працювати в різноманітних техніках зображувальної діяльності, здатність створювати художній образ на основі вільного вибору задуму, способів та матеріалів для роботи. У ході занять використовувалися такі методи і прийоми: бесіда, показ способів дій, пояснення, вказівки, нагадування, заохочення, аналіз, показ ілюстрацій, мультимедійні презентації.

Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку на засадах вільного вибору образотворчих завдань під час занять з різних видів образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація) оцінювався за такими критеріями та показниками:

1) емоційно-мотиваційний: зацікавленість дітей; уміння ставити мету; вибір засобів і способів зображення;

2) діяльнісний: планування своїх дій; володіння технічними прийомами; досягнення результату, його розгляд.

У ході констатувального етапу експерименту нами були визначено рівні розвитку творчості. Високий рівень (В) – при виконанні завдань дитина самостійно ставить мету (задум), без утруднень вибирає засоби та способи виконання зображення, самостійно вибудовує план реалізації задуму, досягає поставленої мети, вміє пояснити хід власного мислення, працює з задоволенням. Середній рівень (С) – основну частину завдання виконує самостійно, але дещо невпевнено і постійно потребує підтримки й поради дорослого, на завдання реагує по-різному: як із зацікавленістю, так і байдуже. Низький рівень (Н) – у дитини виникають труднощі щодо виконання завдань, працює без зацікавленості.

Позитивним у ході занять виявлено те, що частина дітей виконала поставлені завдання. Разом із тим спостерігався прояв недостатнього розвитку технічних навичок образотворчої діяльності. Більшість дітей не справилися з роботою, незважаючи на викликану зацікавленість і активність під час виконання завдання. У відсотковому відношенні було зафіксовано, що високого рівня розвитку творчості не виявлено, середній рівень – 40 %, низький – 60 %.

У ході занять діти прагнули створити художній образ на основі залучення накопиченого раніше сенсорного досвіду, але мета не була досягнута у зв'язку з тим, що діти не вміють передавати задуманий художній образ на основі вільного вибору, звикли виконувати завдання за зразком дорослого.

Із проведеного експерименту стало очевидним, що захопленість темою і технікою у дітей розвинена на високому рівні, але здатність створювати художній образ майже у всіх відсутня. Знання основ кольорознавства, здатність до кольоросприйняття та раціональне застосування технік образотворчої діяльності у дітей розвинена на середньому рівні.

Мета формуального етапу експерименту полягала в розробленні та впровадженні у заклад дошкільної освіти комплексу занять з образотворчої діяльності з урахуванням дитячої зацікавленості до різних її видів і здійснення вільного вибору образотворчих завдань як умови розвитку дитячої творчості.

У заклад дошкільної освіти було впроваджено систему занять, в основу яких покладено інтеграцію різних видів діяльності, дидактичні ігри та вправи творчого характеру.

Так, наприклад, заняття з малювання на тему «Зимовий день» побудовано на поєднанні

ознайомлення з довкіллям, музикою і образотворчою діяльністю.

Діти з захопленням розглядали пейзажні картини (М. Глущенко «Зимовий день», І. Шишкін «Зима», В. Янов «Зимове танго»), висловлювались щодо побаченого, а потім відображали свої враження у власній роботі. Сама структура заняття передбачала підготовку дітей до діяльності. Споглядання дітьми естетичних властивостей природи, насолода ними дали можливість дітям захопитися цією красою і зацікавитися процесом її відтворення в малюванні. На занятті також була використана музика П. Чайковського «Зимовий ранок», що була супроводом самостійної діяльності дітей.

Заняття з ліплення «Допитливий їжачок» побудовано на поєднанні екології, розвитку мови й образотворчої діяльності. Екологічні знання про їжачка та умови його існування, які діти отримували на початку заняття, збагатили їхній досвід і були спрямовані на підведення до самостійної творчості – складання загадок і ліплення. Зміст дитячих робіт відображав отримані знання і в той же час ліплення як вид активної діяльності сприяло самостійному вибору матеріалів та способу зображення (конструктивний, комбінований, пластичний).

Як спосіб спонукання дітей до творчої активності ми використовували пошукову діяльність. Процес створення продукту для дитини має чи не первинне значення. Так, наприклад, на занятті з аплікації з теми «Країна фантазій» педагог заохочує дітей виконати творче завдання – перенестись за допомогою капелюха у країну фантазій, де всі речі створюються за допомогою уяви. Для цього ми активізували весь попередній досвід дітей, спрямували їх на вирішення нового завдання.

На занятті з малювання «Дари чарівниці осені» діти добирали виразні засоби для передачі образу, отримували нові кольорні відтінки шляхом поєднання фарб.

Заняття з малювання «Грайливі сніжинки» підводило дітей до різних варіантів композиційного рішення: їм було запропоновано подумати, як розташувати аркуші і зображення на ньому, вибрати матеріали і техніки для підкреслення оригінальності, незвичайності, естетичної привабливості зображення.

Заняття з аплікації на тему «Казкові герої» було цілком побудовано на пошуковій діяльності. Спочатку дітям пропонувалося відгадати героя казки, а потім придумати і створити власний сюжет, що виявлялося у виборі задуму, засобів (матеріалів, техніки), способів, етапів реалізації поставленої мети, аналізі власного творчого продукту та його застосуванні в ігровій діяльності.

Включення дитини в пошук вплинуло на образотворчу діяльність, яка відрізнялася емоційною забарвленістю, прагненням шукати, варіювати різні рішення. Діти отримували від цього особливе задоволення, а захопившись пошуком, завжди отримували успішний результат. Кожне заняття викликало у них здивування, радість, що стимулювало дитячий інтерес і викликало бажання створити щось нове.

Дитячий інтерес найбільш яскраво виявлявся в грі. Інтеграція дала можливість активно використовувати ігрові форми роботи на заняттях. Тому ми використовували різноманітні ігрові прийоми з метою стимулювання пізнавальних інтересів.

Так, на занятті «Казкові герої» було використано прийом обігрування предметів. У ході заняття обіграно декілька сюжетів уже знайомих дітям казок («Солом'яний бичок», «Казка про котика та півника»). У процесі роботи використано мультимедійну презентацію як супровід до сюжетів казок. Це допомогло привернути увагу дітей, обґрунтувати завдання, зацікавити майбутньою роботою.

Інший прийом – обігрування зображення. На занятті «Країна фантазій» діти оживляли створені ними ситуації, що дозволило долучитися до аналізу й оцінки власних робіт. Ігрові дії не лише викликали інтерес до зображення, але і виявили його сильні і слабкі сторони, розкрили причини успіхів і невдач.

У ході занять також використовувався ігровий прийом з елементами рольової поведінки, зокрема ролі художника. Виконуючи роль, діти були захоплені справою, винахідливо виконували завдання, добирали несподівані техніки та матеріали.

Обов'язково застосовувалися художньо-розвивальні ігри під час занять: «Добери кольори, які художник використовував у своїй картині», «Знайди картинку за палітрою», «Холодні і теплі кольори» тощо. Дидактичні ігри, включені в процес образотворчої діяльності, збільшували її привабливість, сприяли розвитку і вдосконаленню навичок кольорознавства і технічних умінь. Позитивний вплив на розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку мали спостереження за навколишнім світом. Також на заняттях використовувались вправи «Кольорове коло», «Настрій хмаринок», під час виконання яких було видно, що діти зацікавлені роботою з фарбами, у них розвивалося вміння створювати художній образ за допомогою кольору, але в основному вони вправлялися в застосуванні різноманітних живописних технік.

У ході формувального етапу експерименту діти були зацікавленими, активними, цілеспрямованими. На кожному занятті більш упевнено ставили мету, самостійно формулювали задум, обирали засоби та способи зображення. Роботи набули змістовності, оригінальності, винахідливості.

Із метою визначення ефективності нашої роботи було повторно проведено серію занять з різних

видів зображувальної діяльності: малювання з теми «Казкові птахи», ліплення з теми «Персонаж улюбленої казки», аплікація з теми «Осінній натюрморт». Виявлено, що проведена робота дала позитивні результати. Діти більш активно та впевнено стали обирати засоби та способи зображення, пояснюючи при цьому свій вибір; у них закріпилися технічні навички роботи з різними зображувальними матеріалами; діти більш активно та самостійно створювали задум, планували свої дії, роботу виконували швидко, оригінально, могли описати й оцінити її. У відсотковому співвідношенні отримано такі результати: високий рівень розвитку творчості мають 30 % дітей, середній – 50 %, низький – 10 % дітей.

Висновки. В основу розвитку дитячої творчості покладено ідеї вільного виховання, оскільки творчість – це вільна діяльність, спрямована на створення власного оригінального продукту. У ній узагальнено весь життєвий досвід дитини – чуттєвий, ціннісний, моральний, естетичний, пізнавальний, ігровий, що знаходить відображення в різноманітних техніках образотворення. Інтеграція різних видів діяльності є актуальною проблемою дошкільної освіти. В її основу покладено поєднання окремих елементів навчання та виховання в цілісну систему з метою отримання нового якісного результату. Інтеграція різних видів діяльності має декілька чинників: соціалізація дитини, гармонізація стосунків «дитина – світ»; знаходження загального підґрунтя зближення сфер життєдіяльності дітей; комплексний розвиток усіх сфер особистості, що забезпечують розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку. У результаті проведення контрольного етапу експерименту було виявлено, що рівень розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку на засадах вільного вибору образотворчих завдань можна покращити, створивши для цього відповідні педагогічні умови: забезпечити заняття з різноманітними художніми матеріалами для різних видів практики: живопис, графіка, ліплення, аплікація, конструювання тощо; дібрати арт об'єкти; обладнати місце для занять самостійною зображувальною діяльністю.

Отже, проблема «вільного виховання» не є вичерпною. Подальшого вивчення та обґрунтування вимагають питання, пов'язані з соціально-економічними, нормативно-правовими умовами функціонування навчальних закладів «вільного виховання», змістом і психолого-педагогічним, дидактичним забезпеченням освітнього процесу.

Список використаної літератури

1. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ: Фенікс, 2014. 200 с.
2. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довілля» / за заг. ред. О. В. Низковська. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей. Москва: Академия, 2002. 337 с.
4. Берк Л. Е. Развитие ребенка. 6-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 1056 с.
5. Вопросы психологии ребенка дошкольного возраста: Сб. ст. / под ред. А. Н. Леонтьева и А. В. Запорожца. Москва: Международный образовательный и психологический колледж, 1995. 144 с.
6. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол. Г. В. Беленька, О. Л. Богиніч, Н. І. Богданець-Білокаленко та ін.; наук. ред. Г. В. Беленька, М. А. Машовець. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
8. Закон України «Про дошкільну освіту» від 02.10.2018 р. № 2581-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 46. С. 371.
9. Комарова Т. С. Детское изобразительное творчество: что под этим следует понимать. *Дошкольное образование*. 2005. № 2. С. 80–86.
10. Кульчицька О. І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці. *Обдарована дитина*. 2000. № 1. С. 10–14.
11. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики. Москва: изд.-во МГУ, 1972. 3-е изд. 576 с.
12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. I. Від народження до трьох років / наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: МЦФЕР-Україна. 2014. 204 с.
13. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: МЦФЕР-Україна. 2014. 452 с.
14. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ, Д. В. Самойленко. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72 с.
15. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / за ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY OF CHILDREN OF AN SENIOR PRESCHOOL AGE ON THE BASIS OF THE FREE SELECTION OF EDUCATIONAL TASKS

Koryakina Iryna

candidate of Pedagogical Sciences PhD (pedagogical sciences), associate professor the chair of the theory and methodology of preschool education

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Trush Iryna

post-graduate student the chair of the theory and methodology of preschool education

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *Reformation of preschool education actualizes the problem of children's creativity development. Preschool age is the only period of life when creativity may become a natural way of life. This requires the necessity and feasibility to create favorable conditions for stimulating and directing the creative potential of each child's personality, which involves the integration of knowledge, skills, personality traits and abilities for their practical application.*

Purpose. *Theoretically to justify and experimentally to test system of visual art activity classes influence, which are based on the free choice of visual art tasks.*

Methods. *To achieve the goal we used a set of scientific research methods.*

Theoretical research methods: analysis, comparison, systematization, classification and generalization of psychological, pedagogical, philosophical literature on the problem of research data, preschool institutions' teachers experience study and generalization, which provided an opportunity to form own view on the problem of research and identify the scientific basis of children's creativity development on the basis of free choice of visual art tasks.

Empirical research methods: interviews, questionnaires, observation, analysis and generalization, which contributed to the problem real state studying in the modern preschool education; pedagogical experiment, statistical and analytical processing of research data.

Results. *In the research process, we've analyzed a large number of literature both Ukrainian and foreign teachers and psychologists and can surely say that at the present stage of society development much attention is paid to children's creativity, but this issue is unexplored. This has prompted us for research process. The work was carried out in three steps:*

- 1. Identification of children's creativity level development on the basis of free choice of visual art tasks in children.*
- 2. Preparation and carrying out of visual art activity complex of classes on (drawing, plastic arts, application).*
- 3. Senior preschoolers' creativity development on the basis of free choice of visual art tasks.*

On the second step of research, we've received the results of senior preschoolers' creativity development on the basis of free choice of visual art tasks.

The results were unsatisfactory. Children's creativity high level development was not revealed. The reason for this is the lack of work with children regarding the free choice of means and ways of image. The next step of research was a set of visual art activities classes on different types, during which creative tasks were used, technical skills of working with various visual materials were solidified, the free choice of means and ways of image was stimulated. The children liked it, they took an active part in the classes with pleasure and great interest, it was something new for them, they liked to choose the means and ways of imaging, although at first they were a little confused and afraid that they could make a remark.

Stocktaking was the last step of research. It is found that our work has yielded positive results. It was found that our work has yielded the positive results. Children more actively and confidently began to choose the means and ways of imaging, while explaining their choice; they solidified the technical skills of work with a variety of visual art materials; children actively and independently created a plan, planned their actions, the work was done quickly, originally; children could describe their actions.

Originality. *Theoretically justified and experimentally tested the system of visual art activity classes' influence, which are based on the free choice of visual art tasks for children's creativity development.*

The theoretical significance of research lies in scientific views' on children's creativity development structuring on the basis of freely upbringing theories and technologies using.

The practical significance of research lies in the choice of methods for senior preschoolers' level of creativity development diagnosing and the set of visual art activity classes implementation in the preschool educational institutions, taking into account children's interests in various types of visual art activities and the free choice of visual art tasks implementation.

Conclusion. *The development of children's creativity is based on the ideas of freely upbringing. Because the creativity is a free activity aimed at creating your own original product. It summarizes the sensual, value, moral, aesthetic, cognitive, labor life experience of the child, which is reflected in the variety of visual art activities. As the result of the experiment control stage, we've found that the senior preschoolers' creativity level development on the principles of freely choice of visual art tasks may be improved by the appropriate pedagogical conditions creation. They are: to provide classes with a variety of artistic materials for different practices: painting, graphic, plastic arts application, modelling, etc.; to choose art objects; to equip a place for art activities.*

The problem of «freely upbringing» is not exhaustive. Further study and justification require the issues related to the socio-economic, regulatory and legal conditions of «freely upbringing» educational institutions functioning, the content and the educational process' psychological and pedagogical didactic provision.

Keywords. *Children's creativity, freely choice, pictorial tasks, interest, integration.*

References

1. Bila, I. M. (2005). *Psykhohohiia dytiachoi tvorchosti*. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
2. Bilan, O.I. (2017). *Prohrama rozvytku dytyny doshkilnogo viku «Ukrainske dovkillia»*. Ternopil: Mandrivets [in Ukrainian].
3. Bogoyavlenskaya, D. B. (2002). *Psihologiya tvorcheskikh sposobnostey*. Moskva: Akademiya [in Russian].
4. Berk, L. E. (2006). *Razvitie rebenka*. 6-e izd. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].
5. *Voprosy psihologii rebenka doshkolnogo vozrasta: Sb. st.* (1995). A. N. Leontev, A. V. Zaporozhets. Moskva: Mezhdunarodnyiy obrazovatelnyiy i psihologicheskiiy koledzh [in Russian].
6. *Dytyna: Osvitnia prohrama dlia ditei vid dvokh do semy rokiv*. V. O. Ohnev'iuk (Ed.) et al. (2016). Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka [in Ukrainian].
7. *Dychkivska, I. M. (2004). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
8. *Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» vid 02.10.2018 r. №2581-VIII.* (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 46, art. 371.
9. *Komarova, T. S. (2005). Detskoe izobrazitelnoe tvorchestvo: chto pod etim sleduet ponimat. Doshkolnoe obrazovanie*, 2, 80-86 [in Russian].
10. *Kulchytska, O.I. (2000). Tvorchy zdbnosti ta osoblyvosti yikh proiavu v dytiachomu vitsi. Obdarovana dytyna*, 1, 10-14 [in Ukrainian].
11. *Leontev, A. N. (1972). Problemyi razvitiya psihiki*. Moskva: izd.-vo MGU [in Russian].
12. *Prohrama rozvytku dytyny doshkilnogo viku «Ia u Sviti» (nova redaktsiia). U 2 ch. Ch. I. Vid narodzhennia do trokh rokiv*. O.L. Kononko (Ed.) (2014). Kyiv: MTsFER-Ukraina [in Ukrainian].
13. *Prohrama rozvytku dytyny doshkilnogo viku «Ia u Sviti» (nova redaktsiia). U 2 ch. Ch. II. Vid trokh do shesty (semy) rokiv*. O.L. Kononko (Ed.) (2014). Kyiv: MTsFER-Ukraina [in Ukrainian].
14. *Prohrama khudozhno-estetychno rozvytku ditei rannoho ta doshkilnogo viku «Radist tvorchosti»* (2013). R.M. Borshch, D.V. Samoilenko. Ternopil: Mandrivets [in Ukrainian].
15. *Sukhorukova, H.V., Dronova, O.O., Holota, N.M., Yantsur, L.A. (2010). Obrazotvorche mystetstvo z metodykoiu vykladannia v doshkilnomu navchalnomu zakladi*. H. V. Sukhorukova (Ed.). Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo» [in Ukrainian].

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСТВА ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ПРИНЦИПАХ (ОСНОВЕ) СВОБОДНОГО ВЫБОРА ИЗОБРАЗИТЕЛЬНЫХ ЗАДАЧ

Корякина Ирина Викторовна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики дошкольного образования

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

Труш Ирина Анатольевна

аспирант кафедры теории и методики дошкольного образования

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье раскрыты теоретические и методические аспекты влияния свободного выбора изобразительных заданий на развитие творчества детей старшего дошкольного возраста. Определены и обоснованы педагогические условия развития детского творчества. Представлен комплекс занятий для детей старшего дошкольного возраста на основе свободного выбора изобразительных задач и экспериментально проверена эффективность их влияния на развитие детского творчества. Занятия построены с учетом возрастных и индивидуальных особенностей детей, их интереса на основе интеграции различных видов изобразительной деятельности, различных техник и способов изображения.

Ключевые слова: *детское творчество, свободный выбор, изобразительная деятельность, интерес, интеграция.*

Отримано редакцією 06.03.2019 р.